

Харківська державна академія культури
Кафедра менеджменту соціально-культурної діяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з навчальної роботи

“ _____ ” _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціально-економічне моделювання та управління соціокультурними процесами
(науково-дослідний семінар)

галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
спеціальність	0.28 «Менеджмент соціокультурної діяльності»
спеціалізація	
факультет	культурології

Харків – 2016 рік

Робоча програма «Соціально-економічне моделювання та управління соціокультурними процесами (науково-дослідний семінар)» для студентів галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 0.28 «Менеджмент соціокультурної діяльності». „___” _____, 2016 року – 8 с.

Розробник: С.В. Лубенець, доцент кафедри менеджменту соціально-культурної діяльності, к.т.н., доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту соціально-культурної діяльності

Протокол від “___” _____ 20__ року № ___

Завідувач кафедри менеджменту соціально-культурної діяльності

_____ (Кравченко О.В.)

“___” _____ 20__ року

Схвалено методичною комісією вищого навчального закладу за напрямом підготовки (спеціальністю) _____

(шифр, назва)

Протокол від “___” _____ 20__ року № ___

“___” _____ 20__ року Голова _____ (_____)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 02 «Культура і мистецтво»	За вибором	
Модулів – 2	Спеціальність: 0.28 «Менеджмент соціокультурної діяльності»	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		3-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4,4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Лекції	
		год.	
		Практичні, семінарські	
		28 год.	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
62 год.			
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 45%

для заочної форми навчання –

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування у майбутніх магістрів знань та навичок з основ соціально-економічного моделювання та управління соціокультурними процесами у сфері соціокультурної діяльності (СКД); формування вмінь використовувати отримані результати моделювання при вирішенні конкретних проблемних питань управління соціокультурними процесами.

Завдання навчальної дисципліни:

- сформувані уявлення студентів про основи теорії соціально-економічного моделювання та особливості його прикладного застосування в управлінні соціокультурними процесами;

- сформувані власний дослідницький досвід студентів щодо соціально-економічного моделювання та управління соціокультурними процесами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- методологічні основи моделювання та його застосування у СКД;
- основні типові соціально-економічні моделі та особливості їх застосування в управлінні соціокультурними процесами.

вміти:

- самостійно та вільно орієнтуватися у теоретико-методологічних засадах моделювання;
- визначати найбільш прийнятні соціально-економічні моделі при аналізі проблемних ситуацій в управлінні соціокультурними процесами;
- реалізовувати основні соціально-економічні моделі в управлінні соціокультурними процесами.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Методологічні основи соціально-економічного моделювання

Тема 1. Методологічні основи моделювання

Поняття моделювання та його необхідність. Типи моделей, базові типи. Математичні моделі. Імітаційні моделі. Основні принципи та переваги моделювання. Етапи побудови моделей. Загальні проблеми моделювання.

Тема 2. Моделювання соціально-економічних процесів

Соціально-економічного моделювання та особливості його прикладного застосування в управлінні соціокультурними процесами. Основні типові соціально-економічні моделі та особливості їх реалізації в управлінні соціокультурними процесами.

Змістовий модуль 2. Соціально-економічні моделі в управлінні соціокультурними процесами

Тема 1. Динамічне моделювання соціально-економічних процесів

Побудова та реалізація соціальної моделі процесу мобілізації населення. Економічна модель завоювання ринку та особливості її застосування в управлінні соціокультурними процесами. Модель гонки озброєнь на основі динамічної моделі Річардсона.

Тема 2. Імітаційне моделювання соціально-економічних процесів

Моделювання соціально-економічних процесів на основі клітинних автоматів. Дискретно-подійне імітаційне моделювання в управлінні соціокультурними процесами.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	пр	лаб	інд	с.р.		л	пр	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Методологічні основи соціально-економічного моделювання												
Тема 1. Методологічні основи моделювання	22		2			20						
Тема 2. Моделювання соціально-економічних процесів	24		2			22						
Разом за змістовим модулем 1	46		4			42						
Разом за модулем 1	46		4			42						
Модуль 2												
Змістовий модуль 2. Соціально-економічні моделі в управлінні соціокультурними процесами												
Тема 1. Динамічне моделювання соціально-економічних процесів	22		14			8						
Тема 2. Імітаційне моделювання соціально-економічних процесів	22		10			12						
Разом за змістовим модулем 2	44		24			20						
Разом за модулем 2	44		24			20						
Усього годин	90		28			62						

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Базові типи моделей. Математичні моделі	2
2	Типові моделі соціально-економічних процесів	2
3	Динамічні моделі соціально-економічних процесів	14
4	Імітаційні моделі соціально-економічних процесів	10
	Разом	28

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Етапи побудови та застосування моделей	20
2	Обґрунтування вибору соціально-економічних моделей при аналізі проблемних ситуацій в управлінні соціокультурними процесами	22
3	Методологічні основи динамічного моделювання соціально-економічних процесів	8
4	Методологічні основи імітаційного моделювання соціально-економічних процесів	12
	Разом	62

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання 1. Динамічні моделі соціально-економічних процесів при завоюванні ринку описуються різницеvими рівняннями. Дослідити поведінку системи, яка описується наступним різницеvим логістичним рівнянням із запізнюванням:

$$x_{t+1} = \lambda x_{t-1} (1 - x_t).$$

Індивідуальне завдання 2. Із використанням табличного процесору MS Excel побудувати модель соціально-економічного процесу на основі клітинного автомату для випадку околиці фон Неймана. Виконати моделювання процесу поширення товарів на ринку, дослідивши роботу побудованої клітинної моделі.

8. Методи навчання

Практичні заняття, виконання індивідуальних практичних завдань, самостійна робота.

9. Методи контролю

Контроль відвідування занять, оцінювання виконання індивідуальних завдань, поточне тестування, підсумковий залік.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота				Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		20	100
T1	T2	T4	T5		
20	20	20	20		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Рекомендована література

Базова

1. Бородкин Л.И. Моделирование взаимодействия в системе «народ-правительство»: модификация модели Вайдлиха // Математическое моделирование исторических процессов. М., 1996. С. 122-142.
2. Емельянов, А.А. Имитационное моделирование экономических процессов [Текст]: Учеб. пособие. / А.А. Емельянов, Е.А. Власова, Р.В. Дума. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 368 с.
3. Карпов, Ю. Имитационное моделирование систем. Введение в моделирование с AnyLogic 5 [Текст]. – СПб.: БХВ-Петербург, 2005. – 400 с.
4. Кігель, В.Р. Методи і моделі підтримки прийняття рішень у ринковій економіці [Текст]. – К.: ЦНЛ, 2003. – 202 с.
5. Лагоши, Б.А. Моделирование рискованных ситуаций в экономике и бизнесе [Текст]: Учеб. пособие. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 224 с.
6. Максимов, В.И. Моделирование риска и рискованных ситуаций [Текст]: Учебное пособие / В.И. Максимов, О.И. Никонов. – Екатеринбург: ГОУ ВПО УГТУ–УПИ, 2004. – 82 с.

7. Николаева Е.Г. Прогнозирование социально-экономических процессов. Учебно-методическое пособие для студентов специальности «Экономическая кибернетика» / Е.Г. Николаева, Э.А. Ковпак, В.П. Лулаков. – Х.: ХНУ имени В.Н. Каразина, 2015. – 104 с.
8. Плотинский Ю.М. Модели социальных процессов [Текст]: учеб. пособие для высш. учеб. заведений / Ю.М. Плотинский. – М.: Логос, 2001. – 296 с.
9. Розен, В.В. Математические модели принятия решений в экономике [Текст]. Учеб. пособ.– М.: Книжный дом «Университет», Высшая школа, 2002. – 288 с.

Допоміжна

10. Блюмин, С.Л. Модели и методы принятия решений в условиях неопределённости [Текст]. / С.Л. Блюмин, И.А. Шуйкова. – Липецк: ЛЭГИ, 2001. – 138 с.
11. Зайцев, М.Г. Методы оптимизации управления и принятия решений : примеры, задачи, кейсы [Текст]. / М.Г. Зайцев, С.Е. Варюхин. – М: Издат-во «Дело», 2007. – 665 с.
12. Козырев, А.А. Информационные технологии в экономике и управлении [Текст]: Учебник. – М.: Изд-во Михайлова, 2005. – 448 с.
13. Кузьмин, В. Microsoft Office Excel 2003. Учебный курс [Текст]. – СПб.: Питер; Киев: Издательская группа ВНУ, 2004. – 493 с.
14. Лубенець С.В. Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті [Текст]: навч. посібник / С.В. Лубенець. – Львів: ПП «Магнолія 2006», 2010. – 262 с.
15. Чемерис, А. Методи оптимізації в економіці. Навч. посібник [Текст]. / А. Чемерис, Р. Юринець, О. Мицишин. – К.: ЦНЛ, 2006. – 152 с.
16. Федосеев, В.В. Экономико-математические методы и модели в маркетинге [Текст]: Учеб. пособ. для вузов / В.В. Федосеев, Н.Д. Эриашвили; Под ред. В.В. Федосеева. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001.– 159 с.